

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

Articulus VI De reliquis pertinentibus ad consuetudinem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

juris. Ubi consuetudo probanda fuerit, consequenter ut ex ea rectè procedatur, non est dubium plenè probandam esse. Ex hoc sequitur nec plenè, nec semiplenè probari per unum duntaxat testem, ut tradit Castropalaus *P. 1. tr. 3. D. 3. p. 6. n. 7.* cum enim pendeat ex facto plurimum, ac eorum in idem consensu, pluribus nota esse debet; aliàs unius depositio meritò suspecta erit, nisi consuetudo esset valde antiqua, ut vix sit, qui illius recorderetur; sic Mascardus de *probat. V. consuetudo, conclus. 423. à n. 21. ex authent. Sed cum testator, C. ad L. Falcid. & L. si arbiter, ff. de probat.*

stibus c. fin. de juramento calumnie, & non testentur in scriptura, c. Testes, 3. q. 9. L. 3. §. idem Divus, ff. de Testib.

ARTICULUS VI.

De reliquis pertinentibus ad consuetudinem.

INter consuetudines quædam sunt validæ, ac in specie jure canonico approbatæ; quædam verò invalidæ, ac eodem reprobatæ; de his certum videtur, quòd, quamdiu tales manent, nullum jus tribuant; sic enim, quamdiu tales sunt, sunt irrationabiles, consequenter ineptæ, ut sint materia legis, pro qua recipiatur consuetudo. Illud etiam hìc annotandum, in materia feudorum non attendi leges generaliter disponentes, sed proprias consuetudines, ut dicitur in *L. unic. de feud. cognit. ibi: legum Romanarum non vils est auctoritas, sed non adeo vim suam extendunt, ut usum vincant, aut mores, quibus positis:*

1755.

1753. Quæstio autem est. i. quid probandum sit à probaturo allegatam consuetudinem? Resp. quòd usus populi, frequentia actuum, temporis diurnitas; hæc enim omnia pertinent ad substantiam ejus. Unde & testes, qui adhibentur ad eam probandam, super iisdem deponere debent, testificandò, quòd viderint sic observatum præsentibus, & scientibus multis, etiam repetitis actibus, & quidem à tanto tempore, quòd ad præscribendam consuetudinem legalem requiritur; quamvis, ubi immemorialis est, sufficiat, si deponant, se ita vidisse, & à majoribus suis accepisse, quin viderint, vel audiverint aliquid in contrarium fieri.

1754. Quæstio altera est, an consuetudo probetur per assertionem alicujus excellentis Doctoris, de ipsa in scriptis suis testificantis? Hæc quæstio multum utilitatis habet; cum sæpe plures constitutiones asserantur, de quibus Doctores ajunt, eas usu receptas non esse, imò contraria consuetudine abolitas, præsertim quoad pœnas. Variæ sunt in hac quæstione Doctorum opiniones, quas refert Sanchez *lib. 7. de matr. D. 17. nu. 8.* Mascardus de *probat. conclus. 426. à num. 1.* censet, illius testimonio credendum esse *presumptivè*, non autem *concludenter*. Cujus probationes videri possunt apud Castropalaum *cit. p. 6. num. 9.* in foro tamen interno, si sit omni exceptione major, prudenter dari potest fides, cum præsumi meritò possit, eum non procedere temerè in assertionibus suis. At, ut ex depositione testium plena probatio fiat, & concludenter ex ea procedatur in judicio, requiritur, quòd sint jurati, *c. Tuis, de te.*

§. I.
An consuetudine rei dominium acquiri possit, sine corporali ejus apprehensione?

Quæstio procedit etiam de acquirenda rei possessione; ad eam affirmativè respondit Innocentius III. quia etiam per leges, constitutum est, hoc fieri posse per apprehensionem duntaxat fictam, quæ juris dispositione sit signum apprehensionis realis, ut constat ex *L. clavibus 74. ff. de contrahend. empt. L. 1. C. de donat. & c.* ergo non est, unde id fieri nequeat consuetudine; sic habetur *c. ex literis, 2. h. t.* ubi, cum Archiepiscopus, & Capitulum Lugdunense quaesivisset ex Innocentio III. *an ex consuetudine introduci possit actus, sive solennitas, per quam sine apprehensione reali transferatur possessio rei absentis;* puta, si quis possessiones aliquas claustris, vel aliis religiosis locis, in bona valetudine, vel ultima voluntate, pro suorum vult remedio peccatorum conferre; & utitur consuetà in eo loco formà, quòd in hujusmodi donationibus modicum terræ consuevit

1756.

luevit in manu accipere, vel in extremitate palii, quod manu Prælati Ecclesiæ sustinetur, aut super altare ponendum sub testimonio videntium, & audientium? respondit Pontifex: *quatenus donationes eorum, quæ sub obtentu consuetudinis claustris, Ecclesiis, vel quibuslibet locis religiosis piè conferuntur, etiam sunt collata, faciatis irrevocabiliter observari, cum huiusmodi signum, quod scotatio dicitur, non tam factæ donationis, quam tradite possessionis sit evidens argumentum.* Ex hoc colliges, possessionem veram, ac propriam, absque ullo actu corporali, ex legis dispositione, seu Principis potestate dari posse, intellige, quoad civiles effectus juris, qui tribuuntur vero possessori; & ulterius probatur ex c. *contingit* 19. de dolo, ubi missus in possessionem ex primo decreto, elapsò annò statim legis imperiò verus possessor constituitur; sic enim cit. c. 9. quod desumptum est ex Concilio generali, loquitur Innocentius III. contingit interdum, quòd, cum Actori ob contumaciam adversæ partis adjudicatur (causâ rei servandæ) possessio: propter Rei potentiam sive dolum, Actor intra annum rem custodiendam nancisci non potest, vel acquisitam amittit: & sic (cum secundum multorum assertionem verus non efficeretur post lapsum anni possessor) reportat commodum de malitia sua Reus. *Ne igitur contumax melioris, quam obediens, conditionis existat: de Canonica equitate sancimus, ut in casu premissis, Actor verus constituatur elapsò annò possessor.* Et ideo etiam verior, & in praxi recepta opinio eorum est, qui docent, illis, in quos possessio, *legis ministerio*, transfertur, remedia possessoria tam retinendæ, quam recuperandæ competere; sic Menochius *Remed. 1. recup. num. 397.* & alii.

¶ II.

An valeat consuetudo, ut quis liberetur ab actu, alteri jure communi debito?

1757. **R**esponsio est affirmativa; nam licet jus commune canonicum assistat Capitulo, ut sine ipsius consilio Episcopus non procedat ad correctionem subditorum, consequenter resistat huic sine il-

lo procedere volenti; consuetudo tamen legitimè præscripta contra jus Capituli, ut Episcopus, etiam non requisito Capituli consensu, solus procedat, jure canonico approbatur in c. *Non est*, 3. h. t. in 6. ibi: non est (dum tamen alias sit præscripta canonicè) consuetudo, quam allegat Episcopus, probanda: quòd in inquirendis, puniendis, & corrigendis subditorum excessibus, consilium sui Capituli requirere minimè teneatur. *Quia tamen hic intervenit præscriptio propriè dicta*, quæ scilicet diminuit, vel tollit jus Capitulo, meritò censet Layman in c. *Non est*, num. 2. requiri etiam bonam fidem in præscribente, ac titulum. Ex hoc colliges, per consuetudinem rationabilem, & legitimè præscriptam, tolli posse solennitatem, quæ juris positivi dispositione, ad alicujus actus valorem requiritur. Nam sicut ea solennitas sola legis dispositione requiritur, sic etiam sola legis dispositione tolli potest; cum ergo consuetudo rationabilis, & legitimè præscripta pro lege recipiatur, non est, unde illi talis effectus denegetur; colligitur ex cit. c. *Non est*, *junct. gloss. fin.*

Dices: vel Episcopus, qui allegavit 1758. consuetudinem præscriptam contra jus Capituli, scivit ejus consilium de jure requirendum esse, vel ignoravit? at in neutro casu præscribere potuit; probatur; nam in primo caruit bona fide, in secundo intercessit error juris, qui in usucapionibus non prodest per L. *Juris ignorantia*, 4. ff. de juris, & facti ignor. Deinde per actus irritos non potest introduci consuetudo præscripta; at sententia Episcopi sine consilio Capituli nulla fuit, saltem antequam ea consuetudo completa est quoad tempus requisitum; ergo. Resp. etsi verum sit, quòd ignorantia juris clari non profit præscribere volentibus seclusò titulò, qui talem ignorantiam, seu errorem reddat injustum; secus tamen esse, si sit oppositum. Successores autem in Episcopatu, qui audièrunt Antecessores processisse Capitulo non requisito, nec contradicente, meritò præsumere poterant, eos sic egisse ex indulto Papæ, esto id fortasse obreptitium fuisset, nixi hoc titulo, processerunt ex errore justo. Ad alterum Resp. id verum esse, quando nullitas oritur ex defectu solennita-

nitatis naturali, non autem solius juris positivi.

§. III.

An valeat consuetudo optandi meliores præbendas?

1759. CASus hic proponitur in c. *fin. h. t. in* 6. ubi Pontifex mandavit, ut Titio provideretur de præbenda proximè vacatura in tali Ecclesia, executione mandati commissà Cajo. Evenit autem, quòd vacaret una ex melioribus præbendis; Cajo autem mandatum providendi Titio executioni dare volenti opposuerunt se Canonici, allegantes consuetudinem, quòd ubi in sua Ecclesia vacaret melior præbenda, Canonicis antiquioribus liceret eam optare, seu eligere secundum ordinè, ut si primus nollet eam optare, posset secundus, & sic deinceps. Re ad Pontificè delata *consuetudo approbata est*, cum mandato, ut Titio provideretur de præbenda, quæ post Canonicoꝝ optiones remanserit, modò illa huic alio titulo debita non fuerit, ut constat ex textu ibi: *si mandamus alicui provideri de præbenda, nulli alii de jure debita, proximo inibi vacatura: hujusmodi non obstante mandato, poterunt ipsi antiquiores juxta consuetudinem eandem optare, cum præbenda vacabit, & illa, que optata non fuerit (si nulli sit debita) erit illi, pro quo scripsimus, conferenda.*

1760. Circa hujus facti contingentiam, & jus desuper firmatum, notandum cum Layman in cit. c. *fin. num. 6.* huic consuetudini non esse locum, quando contingit, præbendam vacare in Curia Romana, vel ubi est reservata. Nam inferiores sicut per legem, ita nec per consuetudinem à se introductam juri Summi Pontificis derogare possunt, c. *Inferior, 14. dist. 21. & c. Innotuit, 20. de elect.*

1761. Not. 2. dictam consuetudinem obtinere in beneficiis ad Papam devolutis. Nam hæc devolutio relinquit ejusmodi beneficia in sua natura, & qualitate; ergo si optione eorum ex consuetudine locus erat seclusa devolutione, obtinebit etiam eam supposita; ita D. Antoninus in cit. *fin. num. 12.* Francus *num. 7.* & alii. Not. 3. ne prætextu dictæ consuetudinis provisiones auctoritate Apostolica faciendæ, ultra debitum differantur, statui, ut executores

Tom. I.

super ipsis provisionibus deputati, optare volentes, per viginti dies duntaxat expectent: quibus elapsis liberè in non optatis ad exequenda sibi mandata procedant præfata consuetudine non obstante.

§. IV.

De quibusdam consuetudinibus jure canonico in specie reprobatis.

EX illis prima est consuetudo, quæ 1762. per se, ac directè magnum gravamen imponit Ecclesijs, vel Ecclesiasticis personis; tales enim esse irritas, & ut tales declarandas esse, constat ex c. 1. *h. t. ibi: consuetudines, quæ Ecclesijs gravamen inducere dignoscuntur, nostra nos decet consideratione remittere.* Unde etiam Urbanus VIII. in sua constitutione incip. *Romanus Pontifex, 5. Julij, 1641.* apud Fagnanum in c. 1. *h. t. à n. 60.* reprobat, & irritas decernit omnes consuetudines, tam Ecclesijs, quàm Ecclesiasticis personis, eorumque juribus, ac bonis, & fructibus præjudicantes. Nam ejusmodi consuetudines, vi quarum Laici prætendunt jus aliquod in bona etiam temporalia Ecclesiarum, vel in personas Ecclesiasticas, earumque possessiones, perpetuò reprobatae sunt sub gravissimis pœnis, & non solum juri humano tam canonico, quàm civili, sed etiam divino adversantur, ut manifestum est ex dictis. à n. 616. V. infra n. 1767.

1763. Secundò reprobatur consuetudo, ut in causis Ecclesiasticis decidendis, ubi quaeritur, *quid juris sit?* admittantur etiam illiterati, seu minus intelligentes cum jure suffragij, quod vim obtineat ad decidendam causam post utriusque partis querelas hinc inde auditas, c. 3. *h. t.* ubi Innocentius III. sententiam, quæ taliter fertur, vocat latam à Judice non suo, quæ nullam habet firmitatem; & consuetudinem, ut tales in ejusmodi quaestionibus admittantur resolvendis, nullius momenti, quòd canonicis obviet institutis.

1764. Reprobatur 3. consuetudo, quòd Superior Ecclesiasticus in causis, saltem civilibus, debeat judicare juxta consilium, aut sententiam populi sibi subjecti. Et ideo populus, dum se subjectam profiteatur, nulla consuetudine, vel præscriptione obtine-

Bb b

obtinere potest, ut à Superiore suo tam in legibus, quam præceptis, & pœnis omnino exprimat, ut colligitur ex *c. non liceat, 12. de præscript.* Nam ea potestas est de substantia legitimæ superioritatis.

1765.

Reprobatur 4. consuetudo, etiam immemorialis, qua Clerici non Episcopi velint sibi competere jus exercendi ea, quæ sunt de potestate ordinis Episcopalis, ex jure divino, ut dicitur *c. quanto, 4. h. t.* difficultas autem est de his, quæ per legem reservata sunt Episcopis? respondetur, cum, qui per legem incapax est alicujus juris, aut potestatis, per solam consuetudinem, seu exercitium; & usum, quantumvis diuturnum, non posse reddi capaxem; ita Suarez *l. 7. de legib. c. 19. n. 17.* Rationem reddit Layman in *cit. c. 4. num. 2.* quia nemo potest per consuetudinem, vel præscriptionem acquirere jus, cujus possidendi non est capax, ut dicitur *reg. 3. de reg. jur. in 6.* at nullus etiam Clericus non Episcopus capax est possidere jus, quod competit Episcopo, quæ tali ex ordinatione divina, vel ex legis dispositione, *quamdiu durat talis lex ipsum inhabilitans;* ergo. Min. videtur certa, quia impossibile est, aliquem esse habilem ad acquirendum jus aliquod pro sensu composito in eo stantis inhabilitatis ad illud.

1766.

Dices: potest quis ex privilegio habere jus exercendi quosdam actus, qui ex sola dispositione juris sunt ordinis Episcopalis; ergo etiam consuetudine immemoriali. Quod enim obtineri potest privilegio, id etiam potest consuetudine, etiam immemoriali. Resp. dato ant. N. consequens discrimen est, quia concedens privilegium, ipso actu concessionis, à privilegiato tollit incapacitatem, sua lege aliàs in ipsum inductam; hoc autem non potest inferior per usum suum, ad quem lege inhabilis est. Et hoc sensu verum est, quod dicitur, *privilegium fortius esse consuetudine.* Unde neganda etiam est universaliter probatio consequens. Aliud est de consuetudine, observata sciente eo, qui privilegiare potest; tunc enim vim privilegii habet ex tacito ejus consensu; sed sic non exercetur ea potestas *ob solam consuetudinem* (quod reprobatur in dict. *c. quando*) sed in vi privilegii, sublata inhabilitate subjecti.

Ex hoc confirmantur dicta *num. 1762.*

1767.

Nam cum posita incapacitate personæ locum habere non possit usucapio, quantumcunque tempore, etiam immemoriali continuata sit, etiam locum habere non potest consuetudo: sed laici sunt incapaces ullius juris in Ecclesiis, Ecclesiasticas personas, earumque bona exercendi; ergo nulla unquam consuetudine, nulla præscriptione id acquirere potuerunt. Ma. est regula communiter approbata per Jurisconsultos in *c. Causam, & c. Accedentes, de præscript.* Minor certa est utroque jure ex dict.

1768.

Reprobatur 5. consuetudo, tanquam invalida, qua disciplina Ecclesiastica solvitur, *c. Cum inter, 5. h. t.* taliter reprobata fuit consuetudo, vi cujus Canonici S. Petri de Curia in Civitate Cenomanensi dicebant, licere sibi celebrare officia divina alta voce, pulsatis campanis, & apertis januis, modò excluderentur excommunicati, & interdicti personaliter, licet civitas illa generali interdicto supposita esset. Ex quo colligitur, non valere consuetudinem, per quam sententia interdicti legitime lati, aut cujuscunque censuræ Ecclesiasticæ violatur. Unde consuetudo *juris* in contrarium induci non potest; si autem sit *facti* tantum, rescindenda, & tollenda est per *cit. c. Cum inter.*

1769.

Reprobatur 6. consuetudo, ut Prælati, immediatè subjecti Papæ, absque licentia summi Pontificis (vel alterius, qui id potest ex ejus concessione) petita, & obtenta dimittat suam Ecclesiam, eique renuntiet, & ad aliam transeat, ut habetur in *c. Cum venerabilis, 7. h. t.* Ex hoc *c.* colliges, non posse induci ex consuetudine, ut quis possit dimittere dignitatem sine Superioris licentia, vel ut possit electus administrare, non habita confirmatione à Superiore; rationem reddit Innocentius III. in *cit. c. 7.* & simul statuit dicens: *cum hæc non tam consuetudo, quam corruptela merito sit censenda, quæ profectò sacris est Canonibus inimica, ipsam mandamus de cætero non servari.*

1770.

Reprobatur 7. tanquam *corruptela*, consuetudo etiam jurata, & quantumcunque immemorialis, vi cujus Canonicus in Ecclesia sua, unà cum præbenda sua Canonicali, duas dignitates, aut duos per-

personatus, aut duo officia, sive administrationes, vel dignitatem, vel personatum, & officium, absque Sedis Apostolicæ concessione obtineat; c. 1. h. t. in 6. Ex hoc colliges, consuetudinem à sacris Canonibus reprobamam, vires acquirere nunquam posse, etiamsi jurata sit; sic cit. c. 1. & Layman ibid. nu. 2. quia *juramentum non est vinculum iniquitatis*; ut dicitur c. quanto 18. de jurejurando. Ex quo ulterius sequitur, cum hæc ipsa ratio in cit. c. 1. afferatur ad reprobendam illam consuetudinem, etiam juratam, ipsam omnino *iniquam esse*.

1771. Reprobatur 8; tanquam non consona rationi consuetudo, etiam immemorialis, qua liceat vel valeat ab Officiali seu Vicario

generali Episcopi ad eundem Episcopum appellare, ut dicitur c. 2. h. t. in 6. *junct. gloss. V. quancumque tempore, & V. officiali*; cum utriusque sit unum, idemque tribunal. Et ideo talis consuetudo est contra substantiam actus appellationis, qui petit provocationem ab inferiori ad Superiorem.

1772. Reprobatur denique 9. consuetudo impediens, ne Legati Sedis Apostolicæ recipiantur, ut habetur in Extravag. unic. h. t. *inter communes*; & impediens ipso facto sententiam excommunicationis incurrunt; & quælibet loca, sic impediens subjecta, tam diu subjacent interdicto, quamdiu in pertinacia persistunt.

QUÆSTIO V.

IN TITULUM V. DE POSTULATIONE PRÆLATORUM.

1773. Absolutis iis, quæ tanquam præliminaria ad totum jus, exponere oportebat, transitus fit ad modos, quibus acquiritur jurisdictio, & potestas Ecclesiastica. Et quoniam inter personas Ecclesiasticas primum, ac præcipuum locum obtinent Prælati, penes quos, veluti capita, est jurisdictio, & administratio Ecclesiarum, sive secularium, sive regularium; hi verò tribus modis ad Prælaturam assumantur, postulatione, electione, & translatione; de primo agemus hic, de duobus aliis sequentibus titulis. Quare non agimus hic de provisionibus beneficiorum universim (sic enim etiam veniunt sub eo nomine præsentatio, nominatio, institutio, collatio, &c.) & de illis ex professo agitur lib. 3.

ARTICULUS I.

Quid, & quotuplex sit postulatio?

1774. Postulatio, de qua hoc tit. agitur, tripliciter accipitur. 1. *latissime*, & sic cum electione confunditur, eamque sub se comprehendit. 2. *late*, prout indifferens est ad licitam, & illicitam, & sic definitur: *est gratiæ petitio, à Superiori facta, de promovendo aliquem ad prælaturam, ad quam de jure communit propter*

Tom. I.

aliquem defectum, vel aliud impedimentum eligi, seu promoveri non potest. 3. strictè pro licita tantum, & juxta Abbatem in Rubro, de postulat. Prælat. & Hostiens. in Summa, eod. tit. sic definitur: est simplex quadam à collegio Canonicorum facta apud Superiorem petitio, qua petitur, ut aliquis verè Ecclesiæ vacanti præficiatur, qui per impedimentum canonicum, quod non est animi, vel corporis vitium, eligi jure non potest.

1775. Postulatio, prout accipitur h. t. duplex est juxta Sylvest. V. eodem; altera non solennis, per cujus admissionem non comparatur postulato jus prælaturæ: ut si porrigatur ei, qui dispensare non potest, sed consentire debet, ut si postulent filium familias à patre, vel monachum ab Abbate, ut eis concedat eligendum in Episcopum. Altera solennis, per cujus admissionem dictum jus acquiritur. Nempe quia porrigitur ei, qui potest super omni impedimento postulati dispensare; hinc patet distinctio inter electionem, & postulationem: nam electio *juri* inhihitur; postulatio *gratiæ*; 2. hæc nullum jus tribuit postulato, antequam à Superiore admittatur, secus electio; per gloss. in c. unic. V. electio, de postulat. in 6. deinde postulatio est personæ jure impeditæ ad dignitatem; secus electio: electio indi-

Bbb 2

get